

NGHỆ THUẬT KIẾN TRÚC VÀ VĂN HOÁ CỔ TRUNG HOA

.....Trung Quốc có lịch sử văn hoá lâu đời và rất phong phú. Cách đây hàng ngàn năm, người Trung Hoa đã khám phá ra cách chữa bệnh bằng loại nước được thảo, cách làm giảm đau bằng phương pháp châm cứu, cách phát hiện và sử dụng dòng địa năng để phục vụ lợi ích cho con người.

.....Qua các phương pháp cảm nhận và khoa học, qua các vật hữu hình và vô hình, người ta có thể phát hiện dòng năng lượng tự nhiên trên trái đất. Cách đây khoảng 1.600 năm người Trung Hoa đã khẳng định có tồn tại các dạng năng lượng vô hình dưới lòng đất (sau này khoa học đã chứng minh đó là từ trường của trái đất). Người Trung Hoa còn quan niệm các lực đó thuộc dương và âm đồng thời phát minh ra thiết bị định hướng gọi là la bàn để đo các lực này.

.....Đối với người Trung Hoa, có tồn tại các dòng năng lượng và các khí huyết trong cơ thể con người cũng như trái đất. Các lực âm dương phải cân bằng để tạo sức khoẻ tốt cho cơ thể và sản sinh ra sinh khí trên trái đất.

.....Khí trong có thể tạo ra sinh lực, năng lượng và cân bằng giữa tinh thần và thể chất. Khí trên trái đất thúc đẩy sự phát triển và tái sinh về hài hoà của các vật tự nhiên. Chính nhờ vào khí mà con người có thể thực hiện các khả năng kỳ diệu như trong võ thuật và kích thích sự phát triển trên trái đất. Phong thủy là thuật tìm ra dòng khí này trong một căn phòng, toà nhà hay một địa lý ẩn định.

.....Màu sắc, ánh sáng và bố trí đồ đạc trong nội thất còn ảnh hưởng đến tinh thần và sức khỏe. Với màu sơn ấm áp của một căn phòng, người sống trong đấy cảm thấy không gian ấm cúng hơn. Việc thiết kế hệ thống ánh sáng khéo léo và thích hợp, người sử dụng sẽ cảm thấy thoải mái và tránh được ánh sáng chói. Với các chất liệu đánh bóng nội thất phối hợp tốt người sử dụng sẽ cảm nhận các kết cấu và văn hoa được tạo ra.

.....Các nhà cấu sử dụng kết cấu, hoa văn, màu sắc và ánh sáng để tạo dáng vẻ cho không gian, còn các nhà Phong thủy cổ cân bằng các yếu tố để mang lại cho không khí và nét sống động. Nhà Phong thủy tập trung vào việc phát hiện vị trí của dòng khí để bố trí các yếu tố và đồ đạc nội thất.

.....Phong thủy là nghệ thuật bài trí mọi vật bao gồm từ việc chọn hướng cho toà nhà cho đến trang trí nội thất và ảnh hưởng của dòng khí đến một địa điểm. Phong thủy giúp cho con người sử dụng các lực tự nhiên của trái đất và cân bằng âm dương để có được sinh khí, qua đó mang lại sức khỏe và sinh lực. Thông thường phong thủy tốt đạt đến được nhờ vào sự kết hợp giữa nhận thức chung và khiếu thẩm mỹ trong quan niệm về không gian, bố trí đồ đạc và sử dụng hiệu quả các công trình xây dựng. Điều kiện sống tối ưu góp phần nâng cao sức khỏe, từ đó thường mang đến thành công và sung túc.

.....Phong thủy còn là thuật địa lý của người Trung Hoa. Nhiều thành phố cổ được thiết kế xây dựng về mặt địa lý trong vùng long khí của các rặng núi. Thí dụ: Lạc Dương, trung tâm văn hoá và kinh đô của Trung Quốc cổ được xem là vùng sinh khí của rặng núi Côn Lôn và được bồi đắp bởi sự cân bằng âm dương.

.....Kinh đô của triều Minh, Yên Sơn, án ngữ giữa dòng khí của núi Côn Lôn. Thái Sơn, " Thanh Long", ở bên trái; Hoa Sơn, "Bạch Hổ" ở bên phải; và Tùng Sơn tạo nên những rặng núi che chở ở phía sau. Thật vậy các kinh đô và cung điện của các triều đại Trung Hoa đều được thiết kế tuân theo các nguyên lý phong thủy, như Tử Cấm Thành được xây dựng vào Triều Minh và tái thiết vào Triều Thanh tuân thủ chặt chẽ theo các quy tắc của phép xem địa lý. Hoàng cung này cân xứng với việc định hướng bắc - nam và cổng chính đối diện hướng nam. Việc định hướng nam mang tính thích hợp hơn vì gió thổi từ Mông Cổ đến mang nhiều bụi cát vàng và rất lạnh. Người ta tránh bố trí các cửa sổ ở các hướng bắc và cách xây dựng như thế đã trở nên phổ biến. Thậm chí ngày nay, nhiều ngôi nhà Bắc Kinh đều không có cửa sổ hay mở các cửa khác ra hướng bắc. Toàn bộ Tử Cấm Thành được bao bọc bởi một hệ thống hào khiến cho nước có thể chảy qua cổng chính và lối vào. Cách thiết kế xây dựng có mô hình như thế vì theo quan điểm của người Trung Hoa, nước tượng trưng cho của cải. (Nước chảy qua cửa chính có nghĩa là nhận được nhiều của cải.) Thêm vào đó, Thái Hoà Điện, Trung Hoà Điện và các phần còn lại của Hoàng Cung đều có giả sơn ở phía sau để tạo ra Phong thủy tốt. Phía sau trong trường hợp này có nghĩa là che chở, đặc biệt chống lại gió và lạnh.

.....Thái Hoà Môn, cửa vào chính cung, được chủ đích bố trí theo phía trước suối Hoàng Thủy. Cổng này có chín hàng cột (số 9 tượng trưng cho trường thọ). Tổng thể Hoàng Cung có lối trang trí bằng màu sắc và hoạ tiết mang ý nghĩa tốt, Rồng (biểu tượng dương), ngọc trai (biểu tượng âm), các con thú bốn chân và hoa được tạo ra và trang trí trên các mái nhà và bức tường như là các biểu tượng của may mắn và thành công.

.....Toàn bộ khung cảnh và cách bố trí của cung Mùa Hè cũng dựa trên các nguyên lý Phong Thủy.

Cung điện này được xây dựng hướng ra hồ Côn Minh trên một mặt dốc có đồi ở phía bắc đóng vai trò như điểm tựa ở phía sau lưng.

Mặc dù Phong thủy được ?sáng tạo? ra ở Trung Quốc cách đây gần 3.000 năm, nhưng thuật này đã lan rộng sang Nhật Bản và các nước vùng Đông Nam khác cách đây hơn 1.000 năm. Nara và Tokyo đã trở thành các kinh đô do có địa thế Phong thủy tốt. Nhiều người Trung Hoa và các dân tộc Châu á khác đã và đang áp dụng thuật Phong Thủy đối với trang trí bên trong và ngôi nhà để đạt được vẻ hài hoà và cân bằng. Các nhà địa lý quan niệm mọi vật trong tự nhiên đều có cuộc sống và linh hồn gắn liền với hình dạng của loài vật mà chúng trông giống. Thí dụ, một quả đồi trông giống như hình con rùa là một điểm tốt vì người sống ở đó sẽ trường thọ như loài rùa. Và dãy núi có dạng hình con rồng sẽ mang đến sức mạnh và sinh khí cho dân cư vùng đó.

.....

.....Trở lại thế kỷ thứ XII trước công nguyên, người Trung Hoa đã thiết lập trật tự Ngũ Hành (kim, mộc, thủy, hỏa, thổ) cho thấy quan niệm của họ về thế giới. Họ cho rằng vạn vật trên Thế giới đều có liên hệ với một hành Trong Ngũ Hành này.

.....Đến thế kỷ thứ II sau công nguyên, người Trung Hoa đã quan sát các chòm sao chính và hành tinh. Họ cũng đã xác định chuyển động của hành tinh quanh mặt trời. Một thế kỷ sau, các lão giáo gia và võ sư đã phát triển phép kiểm soát dòng khí của cơ thể để biểu diễn các khả năng siêu phàm. Nhiều nhà tư tưởng Lão giáo và Khổng giáo cũng rất tinh thông về địa lý học và đó là các thầy địa lý. Họ là những người đầu tiên khởi xướng trường phái hướng pháp và hình pháp của phép xem địa lý đồng thời đã tạo ra nghệ thuật sống hài hoà với trời đất.

.....Đến thế kỷ thứ VIII, người Trung Hoa đã phát minh ra thiết bị định hướng từ đầu tiên, suốt thời kỳ đó, nền y học Trung Hoa dựa trên các nguyên lý về âm thực âm dương để trị bệnh. Thiết bị định hướng từ kết hợp với bàn cờ bói toán trở thành la bàn dùng trong thuật xem địa lý. Đến thế kỷ thứ XI một loại thiết bị định hướng được sáng chế để xác định vị trí lăng tẩm và vào thế kỷ thứ XII la bàn được cải tiến gắn thêm vòng tròn Nội Thiên để kiểm tra ngôi nhà của người đang sống.

.....Trung Quốc có lịch sử văn hoá lâu đời. Việc khám phá ra thuật Phong Thủy, mặc dù xa xưa, vẫn có thể áp dụng trong xây dựng và bài trí đồ đạc, dù cho điều kiện địa lý và khí hậu của các vùng sống trên thế giới khác với Trung Quốc. Vậy có cần phải định hướng các cửa sổ và cửa ra vào để tránh gió bắc thổi từ Mông Cổ đến? Có cần phải sống gần nơi có nước mới thành đạt không? Hơn thế nữa có cần phải thuê một thầy địa lý xem nơi và cách sống của mình không?

Nghệ thuật kiến trúc theo văn hoá cổ Trung Quốc.

Tác giả: TS. KTS E.LIP.

NXB văn hoá thông tin

Năm 1999.